

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2008 m. lapkričio 20 d.¹

1. Komisija savo Sprendime 2006/177/EB (toliau – ginčijamas sprendimas)² nusprendė, kad dvi subsidijos, kurias Italija suteikė *Wam Spa* (toliau – *Wam*)³, yra valstybės pagalba, patenkanti į EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Kadangi apie šią pagalbą nebuvo pranešta Komisijai⁴, Komisija ją pripažino neteisėta.

vertino, ar motyvai yra pakankami, nukrypstant nuo nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos.

Teisinis kontekstas

2. Savo sprendimu sujungtose bylose T-304/04 ir T-316/04 *Italija ir Wam prieš Komisiją*⁵ Pirmosios instancijos teismas panaikino ginčijamą sprendimą, remdamasis tuo, kad Komisija nepakankamai jį motyvavo. Konkrečiai Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad pateikti motyvai nėra pakankami pateisinti išvadą, kad suteikta pagalba atitiko visas EB 87 straipsnio 1 dalies sąlygas. Komisija pateikė apeliacinį skundą tuo pagrindu, kad Pirmosios instancijos teismas

Bendrijos teisė

3. EB 87 straipsnio 1 dalyje numatyta:

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 2004 m. gegužės 19 d. Komisijos sprendimas Nr. C 4/2003 dėl valstybės pagalbos (ex NN 102/2002), kurią Italija suteikė *WAM Spa* (OL L 63, 2006, p. 11).

3 — Ginčijamame sprendime bendrovė vadinama *WAM Spa*. Kitoje byloje – *Wam*, todėl šioje išvadoje ji vadinama *Wam*.

4 — Kaip reikalaujama EB 88 straipsnio 3 dalyje.

5 — 2006 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Italija ir Wam prieš Komisiją* (sujungtos bylos T-304/04 ir T-316/04, Rink., p. II-64). Paskelbta sprendimo santrauka, kurios tekstą galima rasti tik prancūzų ir italų kalbomis.

„Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškreipti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.“

4. EB 253 straipsnyje nurodyta:

maisto, cheminių medžiagų, farmacijos ir aplinkosaugos pramonėje⁷.

„Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimtuose reglamentuose, direktyvose ir sprendimuose bei Tarybos ar Komisijos priimtuose tokiuose aktuose nurodomi jų priėmimo motyvai ir visi pasiūlymai ar nuomonės, kuriuos pagal šią Sutartį reikėjo gauti.“

Nacionalinė teisė

5. 1981 m. liepos 29 d. Įstatymo Nr. 394⁶ dėl paramos priemonių Italijos eksportui 2 straipsnis yra teisinis pagrindas, kuriuo remdamosi Italijos valdžios institucijos gali suteikti lėšų eksporto bendrovėms, trečiojoje valstybėje vykdančioms įsiskverbimo į rinką programas.

Faktinės aplinkybės

6. *Wam* yra Italijos bendrovė, kuri kuria, gamina ir parduoda pramonines maišymo mašinas ir jų dalis, iš esmės naudojamas

7. 1995 m. lapkričio 24 d. Italijos valdžios institucijos nusprendė suteikti *Wam* 2 281 485 000 ITL⁸ lengvatinę paskolą, siekiant palengvinti jos skverbimąsi į Japonijos, Pietų Korėjos ir Taivano rinkas. Dėl ekonominės krizės Korėjoje ir Taivane planuoti projektai nebuvo įgyvendinti šiose šalyse. *Wam* faktiškai gavo 1 358 505 412 ITL⁹ paskolą nuolatinėms buveinėms įsteigti ir išlaidoms, skirtoms skatinti prekybą Toliuosiuose Rytuose, padengti.

8. 2000 m. lapkričio 9 d. tos pačios valdžios institucijos nusprendė suteikti *Wam* dar vieną 3 603 574 689 ITL¹⁰ lengvatinę paskolą. Šia paskola finansuojamą programą Kinijoje įgyvendino *Wam* ir *Wam Bulk Handling*

6 — L 81, Nr. 394, 1981 m. liepos 29 d.; GURI, Nr. 147, 1981 m. gegužės 30 d. ir Nr. 206, 1981 m. liepos 29 diena.

7 — Žr. ginčijamo sprendimo 32 konstatuojamąją dalį.

8 — Apytikriai 1,18 mln. eurų.

9 — Apytikriai 700 000 eurų.

10 — Apytikriai 1 860 000 eurų. Tokį skaičių Italija nurodė 2003 m. liepos 23 d.; anksčiau (2002 m. gegužės 16 d. laiške Komisijai) Italija nurodė, kad paskola buvo 1 940 579 808 ITL, arba apytikriai vienas milijonas eurų. Tai buvo viena iš faktiškai *Wam* sumokėtų sumų; kitos sumos taip pat buvo sumokėtos, tačiau iš ginčijamo sprendimo teksto nėra aiškus tikslus dydis.

Machinery (Shanghai) Co. Ltd, 100 % *Wam* kontroliuojama vietos įmonė¹¹.

šios nuostatos sąlygas, toliau sprendime numatyta:

Ginčijamas sprendimas

9. 1999 m. liepos 26 d. laišku Komisija gavo *Morton Machine Company Ltd* (toliau – *Morton Machine Company*) skundą. *Morton Machine Company* konkuruoja su *Wam Engineering Ltd*, tarptautinės grupės, kuriai priklauso *Wam*, nare Jungtinėje Karalystėje. *Morton Machine Company* tvirtina, kad ji buvo priversta sumažinti kainas dėl *Wam Engineering Ltd*, Italijai suteikus paskolą *Wam*.

10. Gavusi papildomos informacijos, Komisija pradėjo EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą ir 2004 m. gegužės 19 d. priėmė ginčijamą sprendimą.

11. Komisijos motyvų atitiktis EB 87 straipsnio 1 daliai turi būti vertinama remiantis 74–79 konstatuojamosiomis dalimis. Priminus

„75. Nagrinėjama pagalba yra suteikta per viešojo finansavimo dotacijas kaip lengvatinės paskolos konkrečiai įmonei, būtent *WAM S.p.A.* Šios paskolos pagerina finansinę pagalbos gavėjo padėtį. Dėl galimybės daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai Europos Teisingumo Teismas pabrėžė¹², kad net jei pagalba skirta eksportui už ES ribų, vis tiek gali būti daroma įtaka Bendrijos tarpusavio prekybai. Be to, atsižvelgiant į rinkų, kuriose veikia Bendrijos įmonės, tarpusavio priklausomybę, gali būti, kad tokia pagalba iškraipo konkurenciją Bendrijoje.

76. *WAM S.p.A.* dukterinių įmonių turi visame pasaulyje. Kelios jų įsteigtos beveik visose ES valstybėse narėse: Prancūzijoje, Olandijoje, Suomijoje, Didžiojoje Britanijoje, Danijoje, Belgijoje ir Vokietijoje. Skundo pateikėja ypač pabrėžė, kad Bendrijos vidaus rinkoje jai sunku konkuruoti su *WAM Engineering Ltd*, kuri yra *WAM S.p.A.* dukterinė įmonė Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje, ir kad ji praranda daug Italijos bendrovės užsakymų. Be to, turint omenyje konkurenciją tarp Bendrijos įmonių ES nepriklausančiose šalyse, išsiaiškinta, kad antrą

11 — Išsamesnę apžvalgą žr. sprendimo 3 ir 4 dalyse.

12 — Ginčijamo sprendimo 12 puslapyje esanti išnaša: 1990 m. kovo 21 d. Sprendimas *Belgija prieš Komisiją (Tubemeuse)* (C-142/87, 1990, Rink. I-959).

kartą suteikta paskola, kuri buvo skirta remti skverbimąsi į Kinijos rinką, finansuotą programą *WAM S.p.A.* turėjo vykdyti kartu su *WAM Bulk Handling Machinery Shanghai Co Ltd*, 100 % *WAM S.p.A.* kontroliuojama vietos įmone.

Sutarties 87 straipsnio 1 dalis.“ (Pataisytas vertimas)

Procesas Pirmosios instancijos teisme

77. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, net jei gavėjas beveik visą savo produkciją eksportuoja už ES, EEE ir stojančiųjų šalių ribų, eksporto subsidijavimas vis tiek gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

78. Be to, kalbant apie šią bylą, nustatyta, kad laikotarpiu nuo 1995 m. iki 1999 m. įvykdytas pardavimas užsienyje sudarė nuo 52 iki 57,5 % visos *WAM S.p.A.* metinės apyvartos, iš kurios du trečdaliai pasiekta ES viduje (absoliučiais skaičiais – apie 10 mln. eurų, palyginti su 5 mln. eurų).

79. Todėl, neatsižvelgiant į tai, ar nagrinėjama pagalba remiamas eksportas į kitas ES valstybes nares, ar už ES ribų, ji galėtų daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai, tad jai turėtų būti taikoma

12. Italija ir *Wam* pareiškė atskirus ieškinius Pirmosios instancijos teisme dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. Vėliau ieškiniai buvo sujungti. Italija savo ieškinyje nurodė septynis ieškinio pagrindus. *Wam* pateikė dešimt pagrindų¹³. Nurodytuose pagrinduose pateiktas argumentas, kad Komisija neįvykdė savo pareigos tinkamai motyvuoti ginčijamą sprendimą.

13. Neišnagrinęs kitų panaikinimo pagrindų, Pirmosios instancijos teismas panaikino ginčijamą sprendimą tuo pagrindu, jog Komisija nepateikė tinkamų argumentų siekdama įrodyti, kad paskolos galėjo daryti įtaką prekybai, iškraipė ar gali iškraipyti konkurenciją. Apeliaciniame skunde, be kita ko, nagrinėjamas šis klausimas.

13 — Pirmosios instancijos teismas nurodo pagrindus, susijusius su sprendimų priėmimo procedūra; teisių į gynybą, teisėtų lūkesčių ir teisinio saugumo pažeidimu; esminiais klausimais, ar pagalba buvo neteisėta pagal EB 88 straipsnio 3 dalį ir ar ši pagalba daro įtaką prekybai ir iškraipo konkurenciją; aplinkybės, kad aptariama pagalba buvo susijusi su eksportu, pasekmėmis, *de minimis* taisyklių taikymu ir klausimu dėl sumokėtų ir grąžintinų sumų (sprendimo, dėl kurio pareiškėtas apeliacinis skundas, 38 dalis).

14. Patenkinus apeliacinį skundą, byla būtų grąžinta Pirmosios instancijos teismui, kad jis galėtų apsvarstyti kitus panaikinimo pagrindus. Tačiau atmetus apeliacinį skundą, byla būtų nagrinėjama aukštesnėje instancijoje.

15. Apeliaciniame procese visos šalys pateikė daug informacijos dėl (ginčijamų) faktų, kuriais remiantis buvo priimtas Komisijos sprendimas. Kadangi detalus faktų nagrinėjimas nepatenka į apeliacinio skundo, pateikto Teisingumo Teismui dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo, nagrinėjimą, ši informacija yra nereikšminga¹⁴.

Apeliacinis procesas

16. Komisijos manymu, Pirmosios instancijos teismas, nurodydamas, jog ginčijamo sprendimo motyvai buvo nepakankami, kad būtų galima daryti išvadą, jog Italijos paskolos, suteiktos *Wam*, galėjo daryti įtaką prekybai, iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją, neteisingai išaiškino EB 87 straipsnio 1 dalį ir 253 straipsnį bei nukrypo nuo nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos. Šioje teismo praktikoje nustatytas sąlygiškai neaukštas įrodinėjimo standartas, kurį Komisija turi taikyti, siekdama įrodyti, kad ginčijama pagalba gali daryti įtaką prekybai, iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją. Sprendime, dėl

kurio pateiktas apeliacinis skundas, Pirmosios instancijos teismas taiko aukštesnius įrodinėjimo standartus.

17. Savo pagrindiniam argumentui pagrįsti Komisija pateikia kelis papildomus argumentus. Ypač Komisija nesutinka su Pirmosios instancijos teismo argumentais, pateiktais dėl motyvų, susijusių su: i) *Wam* suteiktos finansinės paramos įtaka ir ii) *Wam* dalyvavimu Bendrijos rinkose. Be to, Komisija ginčija tai, kad: iii) ji turi išnagrinėti Bendrijos rinkos ir Tolimųjų Rytų rinkų tarpusavio santykius.

18. Italija ir *Wam* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos ir nenukrypo nuo nusistovėjusios teismo praktikos.

Priimtinas

19. Italija ir *Wam* ginčija apeliacinio skundo priimtinumą. Italijos manymu, Komisijos argumentas, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimas neatitinka Teisingumo Teismo praktikos, yra su teisės klausimu nesusijęs apeliacinio skundo pagrindas.

14 — Žr. EB 225 straipsnio 1 dalį; Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnį ir sprendimą *Turner prieš Komisiją* (C-115/90 P, 1991, Rink. I-1423).

20. Statuto 58 straipsnyje numatyta, kad „apeliacinis skundas Teisingumo Teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas, be kita ko, dėl Pirmosios instancijos teismo padaryto Bendrijos teisės pažeidimo“. Komisijos apeliacinis skundas pagrįstas būtent teiginiu, kad Pirmosios instancijos teismas, nesilaikydamas ir netaikydamas Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtinto EB 87 ir 253 straipsnių aiškinimo, pažeidė Bendrijos teisę.

21. Apeliacinis skundas pagrįstas teisės klausimu ir Statuto 58 straipsnyje numatytu apeliacinio skundo pagrindu. Taigi jis yra priimtinas.

22. Be to, *Wam* tvirtina, kad Komisija savo apeliaciniu skundu prašo Teisingumo Teismo peržiūrėti Pirmosios instancijos teismo sprendimą iš esmės, neapsiribojant „esminių procedūrinių reikalavimų“ peržiūrėjimu, kaip numatyta EB 230 straipsnyje.

23. EB 230 straipsnis suteikia Teisingumo Teismui jurisdikciją nagrinėti Bendrijos institucijų, išskyrus Teisingumo Teismo, ieškinius. Apeliacinių skundų dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimų nagrinėjimą reglamentuoja EB 225 straipsnio 1 dalis¹⁵ ir Teisingumo

Teismo statutas. *Wam* argumentas dėl priimtumo, kiek jis pagrįstas EB 230 straipsniu, yra akivaizdžiai klaidingas ir todėl turi būti atmestas.

Pareiga motyvuoti

24. Prieš nagrinėjant, kaip šią teismo praktiką Pirmosios instancijos teismas taiko nagrinėjamoje byloje, pirmiausia reikia nustatyti pareigos motyvuoti sprendimus, priimtus pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, apimtį.

25. EB 253 straipsnyje nustatyta pareiga motyvuoti yra procedūrinis reikalavimas, kuris skiriasi nuo pareigos pateikti tinkamai pagrįstus motyvus¹⁶. Ji užtikrina, kad su sprendimu susijusios šalys supranta jo priėmimo priežastis (ir todėl gali ginti savo teises). Ji taip pat suteikia galimybę Teisingumo Teismui veiksmingai vykdyti teisminę priežiūrą¹⁷. Motyvai, kuriais sprendimo priėmėjas vėliau siekia remtis teisme, turi būti identifikuotini pačiame sprendime.

15 — EB 225 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „Apeliacinis skundas dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimų <...> Teisingumo Teismui gali būti paduodamas tik teisės klausimais ir Statute išdėstytomis sąlygomis“.

16 — 1985 m. kovo 13 d. Sprendimas *Nyderlandai ir Leeuwarder Papierwarenfabrik prieš Komisiją* (sujungtos bylos 296/82 ir 318/82, Rink. p. 809, 19 punktą); 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Komisija prieš Šytraval ir Brink's France* (C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 67 punktą).

17 — 1963 m. liepos 4 d. Sprendimas *Vokietija prieš Komisiją* (C-24/62, Rink. p. 131, 11 punktą); taip pat žr. 16 išnašoje minėto sprendimo *Papierwarenfabrik* 21 punktą.

26. Sprendime dēļ valstybės pagalbos Komisija turi nurodyti motyvus, kodėl, jos manymu, finansinė parama yra valstybės pagalba, patenkanti į EB 87 straipsnio 1 dalį. Tai darydama, Komisija turi parodyti, kad tariama pagalba turi keturis požymius.

27. Pirma, turi būti valstybės įsikišimas arba įsikišimas panaudojant valstybinius išteklius. Antra, šis įsikišimas turi turėti įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai. Trečia, juo turi būti suteiktas pranašumas pagalbos gavėjui. Ketvirta, jis turi ar gali iškraipyti konkurenciją¹⁸.

28. Teismo praktikoje Komisijos pareiga įrodyti antro ir ketvirto požymių egzistavimą yra ribojama. „Komisija privalo ne nustatyti realią pagalbos įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai bei realų konkurencijos iškreipimą, o tik išsiaiškinti, ar ši pagalba gali daryti įtaką tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją“¹⁹. Sąvoka „įtaka“ valstybių narių tarpusavio prekybai taip pat išplečiama tikimybe, kad pagalba gali daryti tokią įtaką²⁰.

29. Tiksli reikalavimo motyvuoti apimtis negali būti apibrėžta abstrakčiai. Teisingumo

Teismas sprendime *Papierwarenfabrik* nurodė:

„Reikalavimai, kurie turi būti įvykdyti, vertinami atsižvelgiant į kiekvieno atskiro atvejo aplinkybes, ypač į aptariamą priemonę turinį, nurodytų motyvų pobūdį ir būtinumą informuoti įmones, kurioms priemonė yra skirta.

Nors kai kuriais atvejais pačios aplinkybės, kuriomis pagalba teikiama, yra tokios, kad gali daryti įtaką prekybai tarp valstybių narių, Komisija turi bent nurodyti šias aplinkybes savo sprendime.“²¹

30. Sprendime *Sytraval*²² Teisingumo Teismas nurodė, kad motyvacija, kaip matyti iš nusistovėjusios teismų praktikos, turi būti pritaikyta prie ginčijamo akto pobūdžio ir aiškiai bei nedviprasmiškai atskleisti Bendrijos institucijos, kuri priėmė ginčijamą teisės aktą, samprotavimus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų sužinoti jo priėmimo pagrindus, o Bendrijos teismas – vykdyti teisminę priežiūrą. Pareiga motyvuoti turi būti vertinama atsižvelgiant į kiekvieną atvejį atskirai. Motyvuojant nebūtina nurodyti visų

18 — 2003 m. liepos 24 d. Sprendimas *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Rink. p. I-7747, 75 punktas).

19 — 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas *Italija prieš Komisiją* (C-372/97, Rink. p. I-3679, 44 punktas).

20 — 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Italija prieš Komisiją* (C-66/02, Rink. p. I-10901, 112 punktas).

21 — Nurodyta 16 išnašoje, 19 ir 24 punktai. Taip pat žr. 1996 m. spalio 24 d. Sprendimą *Vokietija prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-329/93, C-62/95 ir C-63/95, Rink. p. I-5151, 52 punktas).

22 — Nurodyta 16 išnašoje, 63 punktas.

faktinių ir teisinių aplinkybių, nes vertinant motyvus turi būti atsižvelgiama ne tik į jų formuluotę, bet ir turinį bei visus nagrinėjamą klausimą reglamentuojančius teisės aktus²³.

praktiką, o jo sprendimui trūksta vidinio suderinamumo.

Komisijos pagrindinis argumentas

31. Komisija pripažįsta, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai apibendrino taikytiną teismų praktiką²⁴. Tačiau ji tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas taikė aukštesnius įrodinėjimo standartus. Nors Pirmosios instancijos teismas iš principo pripažino, kad Komisija turėjo tik nurodyti numanomą tariamos pagalbos²⁵ įtaką²⁶ ir kad nebuvo poreikio įrodyti realią įtaką²⁷, Pirmosios instancijos teismas vėliau pareikalavo, kad Komisija įrodytų, jog buvo tokia įtaka prekybai ir konkurencijai²⁸. Todėl Pirmosios instancijos teismas neteisingai taikė šią teismų

32. Ar Komisija pakeitė savo argumentą šiame apeliaciniame skunde?

33. Pirmosios instancijos teismas nurodė²⁹, kad aptariamoms finansinėms paramoms paskirtis – remti eksporto programą, skirtą įsiskverbti į trečiosios valstybės rinką, o jos vertė buvo (sąlygiškai) nedidelė. Dėl šių priežasčių atrodė tikėtina, kad jos įtaka prekybai Bendrijoje bus mažesnė. Šiame teiginyje nematau nieko išskirtinio.

34. Atsižvelgdamas į šios paramos įtaką, o ne į jos motyvus ar tikslus³⁰, Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad negalima paneigti tikėtinai įtakos Bendrijos vidaus prekybai ar konkurencijos iškraipymui³¹. Pirmosios instancijos teismui tai pripažinus, Komisija tokiomis aplinkybėmis ypač turėjo išnagrinėti, ar tariama pagalba galėjo iškraipyti konku-

23 — Teisingumo Teismas rėmėsi 16 išnašoje minėto sprendimo *Papierwarenfabrik* 19 punktu; 1990 m. vasario 14 d. Sprendimo *Delacre irk t. prieš Komisiją* (C-350/88, Rink. p. I-395) 15 ir 16 punktais ir 1996 m. vasario 29 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją* (C-56/93, Rink. p. I-723) 86 punktu.

24 — Sprendimo 60–62 ir 64 punktai.

25 — 64 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad *nebuvo* reikalaujama, jog Komisija įrodytų realią pagalbos įtaką, apibrėžtų aptariamą rinką, atliktų rinkos, ekonomikos sektoriaus, konkurentų padėties ir prekybos Bendrijos viduje ekonominę analizę (jeigu ji nurodė būdus, kuriais pagalba gali daryti įtaką toje rinkoje), išnagrinėtų paskolų įtaką *Wam* kainoms, palyginti su konkurentų kainomis, ar išnagrinėtų *Wam* pardavimą Jungtinėje Karalystėje.

26 — Italų kalba „prevedibili effetti“, prancūzų kalba „effets prévisibles“.

27 — Ten pat.

28 — Komisija nurodo sprendimo 72 punktą (ir kitus), nustatantį šią nelogišką pareigą.

29 — Sprendimo 63 punktas.

30 — Kaip reikalauja Teisingumo Teismas 1974 m. liepos 2 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją* (173/73 (1974) ECR 709) 27 punkte.

31 — 12 išnašoje minėto sprendimo *Tubemeuse* 43 punktas.

renciją ir daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai, ir savo sprendime nurodyti specifines priežastis, paskatinusias ją nuspręsti, kad tokia įtaka galėjo būti daroma³².

įtaką. Kadangi Komisija neįvykdė pareigos motyvuoti, ginčijamą sprendimą reikia panaikinti.

35. Pirmosios instancijos teismas patvirtino, jog vien nurodyto principo nepakanka netaikyti Komisijai pareigos įrodyti, kad tariama pagalba gali daryti įtaką Bendrijos vidaus prekybai ir kad ji iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją³³. Jis išnagrinėjo konkrečias aplinkybes, kurias Komisija nurodė ginčijamame sprendime (būtent *Wam* pagerėjusią finansinę padėtį, bendrovės veiklą Bendrijos vidaus rinkoje, preziumuojamus ES ir Toliųjų Rytų rinkų tarpusavio santykius). Jis nusprendė, kad pateikta medžiaga neįrodė, jog „gali“ būti daroma tokia įtaka³⁴. Pirmosios instancijos teismas nusprendė³⁵, kad Komisija neįrodė, kodėl tokiomis aplinkybėmis paskolos gali daryti įtaką prekybai, iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją.

37. Komisija savo apeliaciniame skunde neįrodė, kad Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į esminę aplinkybę ginčijamame sprendime ar kad jis neįvertino to, jog Komisija paaiškino, kodėl galėjo būti daroma įtaka prekybai ir iškraipoma konkurencija. Iš esmės Komisija prašo Teisingumo Teismo pritarti naujam pasiūlymui, kad atsižvelgiant į tai, jog *a priori* negali būti paneigta, kad finansinė parama tikėtina daro įtaką prekybai ir konkurencijai, laikoma įrodyta, kad tokia parama daro tokią įtaką.

36. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog ginčijamame sprendime nėra pakankamai informacijos, kad būtų galima netaikyti (ribotos) pareigos įrodyti tikėtiną ekonominę

38. Negaliu sutikti su tokiu pasiūlymu. Tai, jog Y išvada negali būti paneigta X aplinkybėmis, reiškia, kad jeigu Komisija įrodo X, nėra kliūčių padaryti Y išvadą. Todėl tvirtinti, kad jei Komisija įrodo X, automatiškai daroma Y išvada, yra nelogiška. Tai taip pat reiškia pareigos motyvuoti sušvelninimą, o tai, manau, nepriimtina.

32 — Pirmosios instancijos teismas cituoja 2000 m. birželio 15 d. Sprendimą *Alzetta ir kt. prieš Komisiją* (sujungtos bylos T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ir T-23/98, Rink. p. II-2319, 80 punktas), kuriame daroma nuoroda (*inter alia*) į sprendimą *Tubemeuse*.

33 — Žr. sprendimo 66, 70 ir 72 punktus.

34 — Italų kalba „sarebbe potenzialmente costitutivo di tali effetti“; prancūzų kalba „serait potentiellement constitutive de tels effets“.

35 — 76 punktas.

39. Pritariu Pirmosios instancijos teismui, kad vien bendrų teiginių nepakanka norint įvykdyti pareigą motyvuoti. Reikia daugiau.

40. Pabrėžiu, jog *nemanau*, kad Komisija turėjo specialiai derinti ekonominę analizę ir įrodymus, siekdama padaryti išvadą, kad „galėjo“ būti daroma įtaka prekybai ir konkurencijai. Būtų neteisinga taip apriboti jos diskreciją kaip vykdomosios institucijos. Kiekvieno atvejo aplinkybės yra skirtingos, specifinių įrodymų gali trūkti; o Komisijos tiriamieji ištekčiai nėra neriboti. Be to, iš Komisijos nereikalaujama atlikti detalios ekonominės analizės ir detalai įrodyti, kaip ginčijama pagalba gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją. Tačiau reikalaujama paaiškinti medžiagą, kuri paskatina tokią išvadą, – kitais žodžiais įrodyti, kad tokia įtaka yra „tikėtina“.

41. Bendriau kalbant, Komisija turi įrodyti, kad aptariama pagalba gali turėti įtaką prekybai ir iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją. Siekdama tai padaryti, ji turi pateikti pakankamai įrodymų. Vertinant, ar įrodymai pakankami, turi būti atsižvelgiama į aplinkybes. Viena vertus, jei pačios aplinkybės, kuriomis sumokėta pagalba, parodo, kad gali būti daroma įtaka prekybai ir iškraipoma konkurencija, Komisija turi tik išdėstyti šias aplinkybes sprendime, siekdama įrodyti, kad pagalba atitinka EB 87 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus kriterijus. Kita vertus, jei mokėjimo aplinkybės nebūtinai parodo, kad tokia įtaka tikėtina, Komisija, įgyvendindama savo pareigą, turi pateikti daugiau įrodymų.

42. Todėl *nemanau*, kad Pirmosios instancijos teismas taikė klaidingą kriterijų ar kad jo sprendimas yra prieštaraujantis.

43. Toliau nagrinėsiu papildomus specifinius Komisijos pateiktus argumentus.

Komisijos specifiniai argumentai

Finansinės paramos įtaka Wam

44. Ar teiginio, kad „bendrovės finansinė padėtis pagerėjo“, pakanka įrodyti, jog šiai bendrovei suteikta pagalba atitinka EB 87 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas? Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad to nepakanka³⁶. Komisija ginčija šį teiginį tvirtindama, kad atsižvelgiant į tai, jog pinigai yra pakeičiami, *Wam* suteikus paskolas kaip paramą eksportui, bendrovė nepatyrė išlaidų, kurių kitu atveju paprastai patirtų. Todėl paskolos atitinka sprendime *Vokietija prieš Komisiją*³⁷ nustatytą kriterijų, o ginčijamame sprendime³⁸ pateikti motyvai yra teisingi.

36 — Sprendimo 67 punktą.

37 — 2000 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Vokietija prieš Komisiją* (C-156/98, Rink. p. I-6857).

38 — 75 punktą.

45. Sprendime *Vokietija prieš Komisiją* Teisingumo Teismas nusprendė, kad „pagalba veiklai arba tokia pagalba, (kaip numatyta aptariamoje priemonėje), kuria siekiama visiškai sumažinti įmonės sąnaudas, kurias ji būtų paprastai patyrusi valdydama ar užsiimdama įprasta veikla, iš esmės iškraipo konkurencijos sąlygas“³⁹.

46. Daug anksčiau sprendime *Philip Morris* Teisingumo Teismas išaiškino, kad „jeigu valstybės finansinė parama gerina įmonės padėtį, *palyginti su kitomis Bendrijos vidaus prekyboje konkuruojančiomis įmonėmis*“, tokia pagalba daroma įtaka prekybai⁴⁰.

47. Ginčijamame sprendime įrodyta, kad *Wam* gavo pinigų iš Italijos valdžios institucijų. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisijos nuoroda dėl paskolos buvo bendra pastaba, parodanti, jog valstybės ištekliai buvo pervesti atitinkamai bendrovei, suteikiant „naudos“ *Wam*. Tai nebuvo konkretus įrodymas, tiesiogiai susijęs su tikėtina įtaka prekybai ir konkurencijai. Pirmosios instancijos teismas nurodė (galbūt aštriai, bet tiksliai), kad pagalbos gavėjo finansinės padėties pagerėjimas yra būdingas visoms valstybės pagalbos rūšims, įskaitant

tas, kurios neatitinka kitų EB 87 straipsnio 1 dalyje numatytų kriterijų. Todėl Pirmosios instancijos teismas nusprendė⁴¹, jog pateikti motyvai buvo nepakankami įrodyti, kad EB 87 straipsnio 1 dalies sąlygos įvykdytos.

48. Pritariu šiam vertinimui.

49. Sprendime *Komisija prieš Vokietiją*⁴² Teisingumo Teismas nurodo, kad pagalba, „kuria <...> siekiama visiškai sumažinti įmonės sąnaudas, kurių ji būtų paprastai patyrusi vykdydama einamąjį valdymą ar užsiimdama įprasta veikla“, iškraipo konkurencijos sąlygas. Siekdama atitikti šį kriterijų, Komisija turi įrodyti, kaip ginčijama pagalba gali būti sumažinamos nagrinėjamos bendrovės sąnaudos. Turi būti nustatytos sąnaudos, kurios „paprastai“ būtų patirtos, ir įrodytas ryšys tarp pagalbos ir atitinkamos bendrovės šių sąnaudų sumažėjimo. Kitaip negalima tvirtinti, kad tariama pagalba „gerina pagalbos gavėjo padėtį“, suteikdama konkurencinį pranašumą kitų įmonių, su kuriomis jis konkuruoja ES vidaus rinkoje⁴³, atžvilgiu, kaip reikalaujama sprendime *Philip Morris*.

39 — 30 punktas; taip pat žr. 1990 m. vasario 14 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją (Boussac Saint Frères)* (C-301/87, Rink. p. I-307, 44 ir 50 punktai) ir jame cituotą 1980 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Italija prieš Komisiją* (C-86/89, Rink. p. I-3891, 18 punktas).

40 — 1980 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas *Philip Morris prieš Komisiją* (C-156/98, Rink. p. I-2671, 11 punktas (išskirta mano).

41 — Sprendimo 67 punktas.

42 — 37 išnašoje minėtas sprendimas *Vokietija prieš Komisiją* (C-156/98, 30 punktas).

43 — Toliau žr. Pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriame aiškiai nagrinėjamas Komisijos spragų motyvacijoje klausimas, 72 punkto antrą dalį.

50. Šioje byloje *Wam* gautos pagalbos suma atitiko sumą, kuri buvo išleista vykdant įsiskverbimo į išorės rinkas programą⁴⁴. Komisijos motyvai apsiriboja tvirtinimu, kad lengvatinės paskolos yra gautos iš valstybės fondų ir todėl pagalbos gavėjos finansinė padėtis pagerėjo. Komisija nesistengia nustatyti konkretnio ryšio tarp paskolų ir *Wam* veiklos, siekdama parodyti, kaip šios bylos aplinkybėmis paskolomis buvo sumažintos *Wam* sąnaudos, kurių ji paprastai būtų patyrusi⁴⁵. Priešingai nei sprendime *Tube-meuse*⁴⁶, ginčijamame sprendime nėra faktinės informacijos apie ankstesnę *Wam* eksporto veiklą ar ateities planus⁴⁷. Komisijos pateiktas *Wam*, kaip „tarptautinės bendrovės“, aprašymas nesuteikia analizei jokios informacijos.

51. Todėl palaikau Pirmosios instancijos teismo nuomonę, kad Komisija neįrodė, jog paskolos galėjo daryti įtaką Bendrijos vidaus prekybai, iškraipė ar galėjo iškraipyti konkurenciją.

44 — 34 ir 37 konstatuojamosios dalys (dėl pirmosios paskolos), 62 ir 64 konstatuojamosios dalys (dėl antrosios paskolos).

45 — Ji (pavyzdžiui) nenagrinėja, ar *Wam* sprendimas vykdyti eksporto įsiskverbimo programą priklausė nuo galimybės gauti paskolas. Todėl (pavyzdžiui) neįmanoma nurodyti, ar atsižvelgiant į argumentą, kad „pinigai yra pakeičiami“, – gavusi paskolas *Wam* galėjo panaudoti lėšas, kurias ji būtų išleidusi remti eksportą, mažesnių kainų politiką ES rinkoje, ar, nesant paskolų, eksporto rėmimo programa paprasčiausiai nebūtų vykdoma.

46 — Nurodyta 12 išnašoje.

47 — Nėra (pavyzdžiui) argumento, kad dėl paskolų *Wam* galėjo vykdyti efektyvesnę prekybą ir vadybos kampaniją tiek eksporto, tiek ES rinkoje. Nors toks pranašumas kaip masto ekonomija iš tiesų yra galimas, tokia galimybė ginčijamame sprendime nenagrinėjama.

Itakos prekybai įrodymas nurodant veiklą Bendrijoje

52. Komisija tvirtina, kad nuorodos į bendrovės dalyvavimą ES rinkoje pakanka ir kad ginčijamo sprendimo konstatuojamosios dalys viršijo tai, kas būtina, siekiant atitikti EB 87 straipsnio 1 dalį. Taigi Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą nurodymas⁴⁸, kad Komisijos argumento dėl *Wam* dalyvavimo Bendrijos vidaus prekyboje nepakanka įrodyti tikėtiną įtaką prekybai ar konkurencijos iškraipymą. Komisija remiasi būtent ginčijamame sprendime daroma nuoroda į *Morton Machines Company* pateiktą skundą.

53. Paskutinį klausimą galimą aptarti glaustai. Aplinkybės, kad skundas buvo pateiktas Komisijai, nepakanka įrodyti, kad gali būti iškraipyta konkurencija. Kitaip bet kuriam bendrovės konkurentui, vykdančiam veiklą Bendrijos rinkoje, būtų suteikta didelė įtaka, kuria, savaime aišku, būtų galima piktnaudžiauti.

54. Grįžtant prie Komisijos argumento esmės, man atrodo, kad Pirmosios instancijos

48 — Sprendimo 74 punktas.

teismas gerai žinojo, jog *Wam* buvo aktyvi eksportuotoja Bendrijoje ir tarptautinės grupės, vykdančios veiklą ES, nare⁴⁹. Pirmosios instancijos teismas nurodė⁵⁰, kad ginčijamo sprendimo 74 ir 77 dalys tik primena teisinius principus, įtvirtintus pirmiausia sprendime *Tubemeuse*; ir kad jie kartu su bendru teiginiu, jog „negali būti paneigiama“, kad daroma įtaka Bendrijos vidaus prekybai, neatitinka EB 253 straipsnio reikalavimų. Jau paaiškinau⁵¹, kodėl manau, jog tai teisingas argumentas teisės požiūriu.

tokiomis aplinkybėmis negalima paneigti įtakos prekybai ir konkurencijos iškraipymo. Tačiau jos nepatvirtina teiginio – Komisijos atveju, pagrindinio, – jog pakanka Komisijai nustatyti, kad negalima paneigti įtakos prekybai ir konkurencijai siekiant įrodyti dviejų iš EB 87 straipsnio 1 dalimi reikalaujamų požymių buvimą.

55. Komisija primena, kad sprendime *Italija prieš Komisiją*⁵² Teisingumo Teismas nurodė, kad net jei pagalbos gavėjas nedalyvauja Bendrijos vidaus rinkoje, vis tiek gali būti daroma įtaka prekybai ir konkurencijai. Sprendime *Tubemeuse*⁵³ Teisingumo Teismas nurodė, kad net jei pagalba yra *de minimis*, negalima paneigti įtakos prekybai ir konkurencijai.

56. Abi šios institucijos iš esmės pateikia tokių patį pasiūlymą šiek tiek skirtingais būdais:

49 — Žr. 64 punktą, kur Pirmosios instancijos teismas aiškiai nurodė *Wam* pardavimą Jungtinės Karalystės rinkoje, ir 68 punktą, kur Pirmosios instancijos teismas apibendrino ginčijamo sprendimo 76 ir 78 konstatuojamosiose dalyse pateiktą medžiagą.

50 — 66 punktas.

51 — Minėti 37–39 punktai.

52 — Nurodyta 20 išnašoje, 117 punktas; taip pat žr. 2002 m. kovo 7 d. Sprendimą *Italija prieš Komisiją*, C-310/99 (Rink. p. I-2289, 84 punktas).

53 — Nurodyta 12 išnašoje, 43 punktas. Komisija taip pat cituoja 52 išnašoje minėtą sprendimą *Italija prieš Komisiją* (C-310/99, 86 punktas).

57. Komisija taip pat remiasi Teisingumo Teismo argumentu sprendime *Cassa di Risparmio di Firenze*⁵⁴, kad pagalba liberalizuotame ekonomikos sektoriuje gali daryti įtaką prekybai ir konkurencijai. Teisingumo Teismas rėmėsi sprendimu *Ispanija prieš Komisiją*⁵⁵, kur Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisija pateikė *pakankamai* įrodymų savo sprendime, siekdama įrodyti tikėtiną įtaką prekybai ir konkurencijai. Tarp pateiktų įrodymų buvo tai, kad rinkos sekto-

54 — 2006 m. sausio 10 d. Sprendimas *Cassa di Risparmio di Firenze* (C-222/04, Rink. p. I-289). Komisija taip pat cituoja 20 išnašoje minėtą sprendimą *Italija prieš Komisiją* (C-66/02) ir 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Unicredito Italiano prieš Agenzia delle Entrate* (C-148/04, Rink. p. I-11137).

55 — 2003 m. vasario 13 d. Sprendimas *Ispanija prieš Komisiją* (C-409/00, Rink. I-1487, 75 punktas).

rius buvo liberalizuotas. Rinkos sektoriaus liberalizavimas pats savaime nėra lemiamas tikėtinos įtakos prekybai, konkurencijos iškraipymo ar tikimybės ją iškraipyti įrodymas⁵⁶.

mo⁵⁸ konstatuojamosiose dalyse numatyta, kad paskola kompensavo *Wam* įsisteigimo už ES ribų išlaidas, nebuvo atlikta tolesnė analizė, siekiant įrodyti, kad būtent todėl pagerėjo *Wam* padėtis ES rinkoje.

Santykio tarp ES ir Tolumųjų Rytų rinkų nagrinėjimas

58. Komisija tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą reikalaudamas⁵⁷ jos atlikti išsamią paskolų poveikio analizę, atsižvelgiant į tai, kad jų suteikimo tikslas buvo kompensuoti *Wam* įsisteigimo Tolumųjų Rytų rinkoje išlaidas.

59. Nagrinėjant šį argumentą reikia pradėti nuo sprendimo 73 punkto. Aptariant posėdyje išsakytą Komisijos teiginį (būtent, kad gavus paskolas *Wam* padėtis potencialių konkurentų Bendrijos vidaus rinkoje atžvilgiu pagerėjo), Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad ginčijamame sprendime nėra jokio šį teiginį patvirtinančio įrodymo. Nors sprendi-

60. Šiuo atžvilgiu remiuosi Pirmosios instancijos teismo 74 punktu, iš esmės sustiprinančiu šį požiūrį. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad „nors Komisija *nebūtinai* turėjo išnagrinėti (ES rinkos ir Tolumųjų Rytų rinkos tarpusavio santykį)⁵⁹, vien teiginio, kad *Wam* dalyvavo Bendrijos vidaus prekyboje, nepakanka įrodyti tikėtinos įtakos tokiai prekybai, iškraipymo ar galėjimo iškraipyti konkurenciją. Dėl šios priežasties (Pirmosios instancijos teismas nurodė), kad Komisija turėjo atlikti išsamų pagalbos poveikio tyrimą, ypač atsižvelgiant į tai, kad ją kompensuojamos Tolumųjų Rytų rinkoje patirtos išlaidos, ir *prireikus*⁶⁰ iširti šios rinkos ir ES rinkos tarpusavio priklausomybę.

56 — Žr. sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze* 42 punktą. Prancūziškoje versijoje numatyta: „la circonstance qu'un secteur économique a fait l'objet d'une libéralisation au niveau communautaire est de nature à caractériser une incidence réelle ou potentielle des aides sur la concurrence, ainsi que leur effet sur les échanges entre États Membres“. Atvirksčiai, angliškoje versijoje nustatyta: „the fact that an economic sector has been liberalised may serve to determine that the aid has (a likely effect on trade and competition)“ (pabrėžta mano), o itališkoje versijoje (procesos kalba) vartojamas „evidenzia un'incidenza“. Man atrodo, kad tekstas prancūzų kalba neiškus, o itališkoji ir angliškoji versijos tiksliau atspindi principą. Teisingumo Teismo nustatytą sprendime *Ispanija prieš Komisiją*.

57 — Sprendimo 74 punktas.

61. Manau, jog Pirmosios instancijos teismas šiuo klausimu nurodo, kad jei ginčijama pagalba suteikiama specialiai kompensuoti

58 — Žr. 32 ir 37 konstatuojamąsias dalis (dėl pirmosios paskolos), 62 ir 64 konstatuojamąsias dalis (dėl antrosios paskolos).

59 — Pabrėžta mano.

60 — Italų kalba „eventualmente“; prancūzų kalba „le cas échéant“ (pabrėžta mano).

trečiojoje valstybėje, o ne Bendrijos vidaus prekyboje patirtas išlaidas, Komisija turi atlikti išsamesnę analizę, siekdama įrodyti, kad vis dėlto tikėtina įtaka ES rinkai. Aš nematau, kad tai yra klaidingas Teisingumo Teismo praktikos taikymas.

„negali būti paneigiamos“ konkrečios pasekmės, siekiant įrodyti, kad tokios pasekmės yra „tikėtinos“⁶¹, patvirtinimas. Sprendime *Tubemeuse* aptariamame ginčijamame sprendime buvo remiamasi pasaulinio masto rinkos sąlygomis plieno vamzdžių sektoriuje ir *Tubemeuse* ilgalaikiais ketinimais. Be to, toje byloje buvo įrodymų, patvirtinančių Komisijos išvadą dėl eksporto rinkos ir ES rinkos tarpusavio priklausomybės. Šioje byloje tokių įrodymų nėra.

62. Man atrodo, kad neaiškumas, susijęs su Pirmosios instancijos teismo aiškinimu, panaikinamas kitu sprendimo sakiniu. Jame Pirmosios instancijos teismas tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 75 konstatuojamoje dalyje remiamasi rinkų, kuriose veikė Bendrijoje įsteigtos įmonės, tarpusavio priklausomybe, bet, priešingai nei sprendime *Tubemeuse*, nepateikiama ši teiginį patvirtinančių įrodymų (taikant *Tubemeuse* principą), kad dėl tokios tarpusavio priklausomybės gali būti daroma įtaka konkurencijai Bendrijoje.

65. Taigi Komisija neįrodė, kad Pirmosios instancijos teismas, panaikindamas ginčijamą sprendimą, nukrypo nuo nusistovėjusios teismo praktikos.

63. Komisija tvirtina, kad pagalba gali turėti įtaką prekybai tarp valstybių narių, net jei gavėjas didžiąją savo prekių dalį eksportuoja už Bendrijos ribų, ir kad Pirmosios instancijos teismas klaidingai reikalavo Komisijos pateikti daugiau specifinės medžiagos ES ir Tolumų Rytų rinkų tarpusavio priklausomybei įrodyti.

Bylinėjimosi išlaidos

66. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Italija ir *Wam* prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos, o pastaroji bylą pralaimėjo, ji turi padengti bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

64. Tai tik dar vienas pradinio klaidingo suvokimo, jog pakanka paremti faktais, kad

61 — Žr. 38 punktą.

Išvada

67. Manau, kad Teisingumo Teismas turėtų:

- atmesti Komisijos apeliacinį skundą,
- nurodyti Komisijai padengti bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.